NORAKSTS

Lieta Nr.A42724208
A5443-09/39

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē, 2009.gada 30.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs,

piedaloties pieteicējam *S.D.*,
tulkam *A.M.* ,

atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes - Ieslodzījuma vietu pārvaldes pilnvarotajiem pārstāvjiem Ilonai Ordai, Aleksejam Zubrickim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.D.* (turpmāk arī – pieteicējs) pieteikumu par Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 8.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *S.D.* pieteikums (reģ. Nr.19697).

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2006.gada 15.decembra lēmumu pieteicējam tika uzdots izdalīt atsevišķos pieteikumos 2006.gada 8.decembra pieteikumā norādītos prasījumus.

[3] 2007.gada 27.jūnijā pieteicējs iesniedza pieteikuma papildinājumu (reģ. Nr.10263).

Ar tiesneša 2008.gada 23.oktobra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta Nr.A42724208 par Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību.

[4] Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi:

[4.1] Pieteicēju nepamatoti un prettiesiski 2006.gada 6.oktobrī uz 2006.gada 5.oktobra ziņojuma pamata ievietoja soda izolatorā uz 10 diennaktīm Jēkabpils cietumā, un Ieslodzījuma vietu pārvalde ar 2006.gada 2.novembra atbildi Nr.1/12-D/4904 ir atteikusi pieteicējam anulēt nepamatoti uzlikto disciplinārsodu.

[4.2] Pieteicējs norāda, ka viņam uzliktais disciplinārsods nekur nav pamatots ar faktiem un pierādījumiem, kas apstiprinātu atbildētāja izvirzīto

versiju uz kā pamata pieteicējs tika sodīts. Pieteicējs norāda, ka persona, kas sastādīja ziņojumu 2006.gada 5.oktobrī nav pamatojusi kā izpaudās fakts, ka pieteicējam nebija sakārtota guļamvieta. Tā kā pieteicēja gultas vieta atradās vienības telpas galā, kur neviens nestaigā, pieteicējs, sadzirdot tuvojošos soļus, piecēlās, stādoties priekšā, paskaidrojot uzraugam iemeslu, kāpēc pieteicējam uz galvas bija spilvens. Tā arī tika sastādīts ziņojums, kur ne vārda nav minēts pat to, ka uzraugs uzskatīja par nesakārtotu pieteicēja guļamvietu. Pieteicējs uzskata, ka, ja viņš tiešām būtu pārkāpis kādus noteikumus, tad tas obligāti būtu norādīts ziņojumā.

[4.3] Ieslodzījuma vietu pārvaldes atbildē, kuru ir parakstījis *V.T.*, ir teikts, ka, ja ieslodzītais atrodas savā guļamvietā, ir apģērbts un ir piestiprināta vizītkarte – viņš nav disciplināri sodāms.

[4.4] Pieteicējs vērš uzmanību uz to, ka ne Sodu izpildes kodeksā, ne Ministru kabineta noteikumos Nr.423, ne ieslodzīto dienas kārtībā nav ne vārda minēts, ka notiesātiem ir aizliegts dienas laikā tuvoties gultai vai apgulties uz tās. Turklāt pieteicējs parakstījies dokumentā par Jēkabpils cietuma dienas kārtību, kur nav minēts fakts, ka notiesātiem ir aizliegts dienas laikā tuvoties gultais vai apgulties uz tās.

[4.5] Pieteicējs lūdz tiesu atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību – piemērojot *S.* pieteicējam disciplinārsodu un ievietojot soda izolatorā uz 10 diennaktīm laika posmā no 2006.gada 6.oktobra līdz 2006.gada 16.oktobrim.

[5] 2008.gada 24.novembrī tiesā saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums, kurā atbildētājs norādījis, ka pieteikumus nav pamatots šādu apsvērumu dēļ.

[5.1] Jēkabpils cietuma 2006.gada 5.oktobra ziņojumā par notiesātā soda izciešanas režīma pārkāpumu Nr.28 ir norādīts, ka 2006.gada 5.oktobrī pīkst. 11:40 vienības apgaitas laikā pieteicējs gulēja savā gultā, kā arī pieteicēja guļamvieta nebija saklāta pēc vienota parauga. Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpa Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk - Noteikumi) 44.1. un 44.4.punktu. Minēto noteikumu 44.1. punkts noteic, ka „notiesātajiem ir pienākums ievērot noteiktu dienas kārtību". Noteikumu 44.4.punkts noteic, ka „notiesātajiem ir pienākums no celšanās līdz naktsmieram uzturēt savu guļamvietu atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam". Pieteicēja disciplinārā pārkāpuma izdarīšanas brīdī (2006.gada 05.oktobrī) uz pieteicēju attiecas ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2004.gada 14.jūlija rīkojumu Nr.78 apstiprinātā „Notiesāto dienas kārtība". Minētā dienas kārtība nosaka notiesāto naktsmieru no plkst. 23:00 līdz 07:00, līdz ar to citā laika posmā gulēšana ir aizliegta. Disciplinārā pārkāpuma izdarīšanas brīdī pieteicējs tika iepriekš 21 reizi sodīts par dažādiem soda izciešanas režīma pārkāpumiem.

[5.2] Ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2006.gada 6.oktobra lēmumu par soda piemērošanu notiesātajam pieteicējam tika piemērots disciplinārsods - ievietot soda izolatorā uz desmit diennaktīm. Paskaidrojumā pieteicējs

norādījis, ka nebija brīdināts par to, ka gulēt ir atļauts tikai naktsmiera laikā. Pārvalde norāda, ka paskaidrojumā minētais neatbilst faktiskai situācijai.

Saskaņā ar Noteikumu 11.punktu „brīvības atņemšanas iestādes uzņemšanas nodaļā veic notiesātā medicīnisko apskati un sanitāro apstrādi. Notiesāto iepazīstina ar viņa tiesībām un pienākumiem". Ar notiesāto dienas kārtību, notiesāto tiesībām un pienākumiem pieteicējs 2006.gada 14.septembrī un 2006.gada 9.novembrī tika iepazīstināts pret parakstu.

[5.3] 2006.gada 30.oktobrī Ieslodzījuma vietu pārvaldē tika saņemts pieteicēja 23.oktobra svešvalodā noformēts iesniegums ar lūgumu atcelt 2006.gada 6.oktobrī piemēroto disciplinārsodu, kā arī neizskatīt 2006.gada 31.oktobrī Jēkabpils cietuma administratīvās komisijas sēdē jautājumu par pieteicēja pārvietošanu no slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējas pakāpes uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemāko pakāpi sakarā ar sistemātiskiem soda izciešanas režīma pārkāpumiem.

Ņemot vērā, ka disciplinārsods tika piemērots tiesiski un pamatoti, Ieslodzījuma vietu pārvalde ar 2006.gada 2.novemra lēmumu Nr.l/12-D/4904 atstāja Jēkabpils cietuma priekšnieka 2006.gada 06.oktobra lēmumu par soda piemērošanu notiesātajam negrozītu.

[5.4] Atbildētājs norāda, ka Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk -Atlīdzināšanas likums) 5.pants nosaka, ka „tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, ka arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība". Mantiskais zaudējums Atlīdzināšanas likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, atbildētājs secina, ka Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskā rīcība, ievietojot pieteicēju soda izolatorā uz desmit diennaktīm, nav bijusi prettiesiska. Līdz ar to, atbildētājs uzskata, ka pieteikums par Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu nav pamatots.

[6] Pieteicējs tiesas sēdē pieteikumā ietverto prasījumu uzturēja un pamatoja to ar pieteikumā minētajiem argumentiem, papildus norādot uz to, ka pārbaudes laikā viņa gulta bija saklāta atbilstoši prasībām un pieteicējs bija apgūlies uz saklātas gultas, kas nav aizliegts ne ar vienu normatīvo aktu, līdz ar to pieteicējs nav arī izdarījis nekādu pārkāpumu.

[7] Tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotais pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz rakstveida paskaidrojumā tiesai izklāstītajiem argumentiem.

Atbildētāja pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka pieteikumā nav skaidras norādes kuru faktisko rīcību pieteicējs lūdz atzīt par prettiesisku - pārvaldes rīcību vai cietuma rīcību.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, uzklausījusi administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, nonāca pie secinājuma, ka pieteikums nav pamatots un tādēļ ir noraidāms.

[9] Lietā konstatēti turpmāk norādītie faktiskie apstākļi.

[9.1] 2006.gada 5.oktobrī Jēkabpils cietuma sastādīts ziņojums par notiesātā soda izciešanas režīma pārkāpumu. Norādīts, ka 2006.gada 5.oktobrī plkst. 11.40 pieteicējs, vienības apgaitas laikā, gulēja savā gultā, uz galvas bija spilvens, kā arī gultas vieta nebija saklāta pēc vienota gultas klāšanas parauga, ar ko pieteicējs pārkāpa iekšējā kārtības noteikumu 44.1. un 44.4. punktus (lietas 85.lapa).

[9.2] 2006.gada 5.oktobra paskaidrojumā pieteicējs norāda, ka sakarā ar to, ka iekšējās kārtības noteikumi neaizliedz apgulties uz gultu, pieteicējs apgūlās uz gultas un ar spilvenu apsedza acis, jo tās ir slimas. Pienākot kontrolierim, pieteicējs piecēlās un sakārtoja spilvenu. (lietas 85.lapa).

[9.3] 2006.gada 6.oktobra izziņā vienības priekšnieks norāda, ka iepriekš pieteicējs pieļāvis 21 disciplināro pārkāpumu, par ko ir disciplināri sodīts, un uzskata par nepieciešamu ievietot viņu soda izolatorā. Ar cietuma priekšnieka vietnieka rezolūciju piekrists ievietošanai izolatorā (lietas 86.lapa).

[9.4] 2006.gada 6.oktobrī par gulēšanu apgaitas laikā savā gultā, uz galvu apsedzot ar spilvenu, kā arī gultas vietas nesaklāšanu pēc vienota gultas klāšanas parauga, cietuma priekšnieks piemēroja pieteicējam 10 diennakšu sodu, ievietojot soda izolatorā (lietas 83.lapa).

[9.5] 2006.gada 23.oktobrī pieteicējs iesniedza sūdzību krievu valodā Ieslodzījumu vietu pārvaldei par Jēkabpils cietuma administrācijas 2006.gada 6.oktobra lēmumu, ar kuru viņš tika ievietots soda izolatorā uz 10 diennaktīm (lietas 81., 82.lapa).

[9.6] 2006.gada 2.novembrī atbildētājs sniedza atbildi uz pieteicēja 2006.gada 23.oktobra sūdzību, kurā norāda, ka Jēkabpils cietuma administrācijas piemēroto sodu pieteicējam atcelt nav pamata (lietas 80.lapa).

[9.7] Pieteicējs pieteikumam ir pievienojis Jēkabpils cietuma notiesāto dienas kārtību (lietas 9.lapa), kurā norādīts, ka miegs notiesātajiem ir no plkst. 23.00 līdz 7.00.

[9.8] Atbildētājs kopā ar paskaidrojumu tiesai ir iesniedzis 2006.gada 14.septembra (lietas 87.lapa) un 2006.gada 9.novembra (lietas 88.lapa) parakstus, kuros pieteicējs pret parakstu ir iepazīstināts ar iekšējās kārtības noteikumiem izmeklēšanas cietumos.

[10] No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2006.gada 2.novembra lēmumu Nr. 1/12-D/4904 pieteicējam atteikts atcelt Jēkabpils cietuma administrācijas piemēroto sodu. Līdz ar ko tiesa secina, ka pieteicējs pēc būtības pārsūdz Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2009. gada 9. februāra lēmumu Nr. 1/12-D/4904 un lūdz to atcelt.

Faktiskās rīcības jēdziens definēts APL 89.pantā. Atbilstoši minētā panta pirmajai daļai faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums.

Tiesa konstatē, ka Jēkabpils cietuma administrācijas 2006.gada 6.oktobra lēmums, ar kuru pieteicējs tika ievietots soda izolatorā uz 10 diennaktīm (lietas 83.lapa), ir administratīvais akts un radīja pieteicējam tiesiskas sekas.

Līdz ar to, tiesa atzīst, ka lietā ir strīds par to, vai ir tiesisks Jēkabpils cietuma administrācijas lēmums, piemērojot pieteicējam 10 diennakšu sodu soda izolatorā par gulēšanu apgaitas laikā savā gultā, galvu apsedzot ar spilvenu, kā arī gultas vietas nesaklāšanu pēc vienota gultas klāšanas parauga 2006.gada 6.oktobrī.

[11] Lēmums, ar kuru pieteicējam piemērots minētais sods pamatots ar 2006.gada 30.maija Ministru kabineta noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 44.1. un 44.4.punktu un ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – LSIK) 70.pantu.

[12] Noteikumu Nr.423 44.1.punkts noteic, ka notiesātajiem ir pienākums ievērot noteikto dienas kārtību. Šo noteikumu 44.4.punkts paredz, ka notiesātajiem ir pienākums no celšanās līdz naktsmieram uzturēt savu guļamvietu atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam.

Jēkabpils cietumā notiesāto dienas kārtība ir noteikta ar 2006.gada 21.augusta cietuma priekšnieka rīkojumu Nr.64, kura 1.pielikums paredz notiesāto dienas kārtību.

[13] Dienas kārtības 2.punktā no plkst. 23.00 līdz 07.00, ir paredzēts miegs.

Līdz ar to tiesa secina, ka dienas laikā no plkst.07.00 līdz 23.00 notiesāto guļamvietai jābūt saklātai atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam .

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka pieteicējs 2006.gada 6.oktobrī plkst. 11.40 apgaitas laikā savā guļot gultā, galvu apsedzot ar spilvenu, nav ievērojis iepriekš minēto punktu prasības, jo nevar tikt uzskatīta par saklātu atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam guļamvieta, kad uz viņas ir apgūlies notiesātais.

[14] LSIK 70.pants nosaka, ka ievietot soda izolatorā var tikai notiesātos, kuri izdarījuši rupjus vai sistemātiskus soda izciešanas režīma pārkāpumus. Saskaņā ar minēto pantu par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem uzskatāmi brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi, kas izdarīti divas vai vairākas reizes pēdējā pusgada laikā.

Tiesa konstatē, ka 2006.gada 6.oktobra izziņā vienības priekšnieks norāda, ka iepriekš pieteicējs pieļāvis 21 disciplināro pārkāpumu, par ko bija disciplināri sodīts.

[15] LSIK 70.pants paredz, ka par soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu notiesātajiem var uzlikt šādus sodus: 1) izteikt brīdinājumu; 2) izteikt rājienu; 3) aizliegt uz laiku līdz vienam mēnesim pirkt pārtikas produktus un tabakas izstrādājumus brīvības atņemšanas iestādes veikalā; 4) aizliegt kārtējo telefonsarunu; 5) aizliegt kārtējo satikšanos; 6) notiesātos, kas sodu izcieš cietumos, ievietot soda izolatorā līdz piecpadsmit diennaktīm; 7) notiesātos, kas sodu izcieš audzināšanas iestādēs nepilngadīgajiem, ievietot disciplinārajā izolatorā līdz desmit diennaktīm.

LSIK 70.pantā paredzētie disciplinārsodi ir reglamentēti noteiktā secībā, proti, no notiesāto tiesību vismazāk ierobežojošā disciplinārsoda (brīdinājums) līdz tiesību visvairāk ierobežojošam disciplinārsodam (notiesāto ievietošana soda izolatorā).

2006.gada 6.oktobrī par gulēšanu apgaitas laikā savā gultā, galvu apsedzot ar spilvenu, kā arī par gultas vietas nesaklāšanu pēc vienota gultas klāšanas parauga, cietuma priekšnieks piemēroja pieteicējam 10 diennakšu sodu, ievietojot soda izolatorā

Ņemot vērā to, ka pieteicējam šis disciplinārsods ir piemērots par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem (iepriekš pieteicējs pieļāvis 21 disciplināro pārkāpumu, par ko ir disciplināri sodīts), Jēkabpils cietuma priekšnieks ir rīkojies samērīgi.

Tādējādi tiesa atzīst, ka atbildētājs pamatoti, samērīgi izdarītajam pārkāpumam un atbilstoši tiesību normām ir piemērojis minēto disciplinārsodu.

[16] Notiesātās personas ir iestādei īpaši pakļautas personas. Tādēļ notiesātās personas attiecībām ar cietuma administrāciju piemīt publiski tiesisks raksturs. Ņemot vērā šo apstākli uz notiesātajiem ir attiecināms publisko tiesību vispārējais princips – kas ar tiesību normu nav atļauts, tas ir aizliegts. Proti, ja ar publisko tiesību normu (ārējo normatīvo aktu vai iekšējo normatīvo aktu) notiesātajam attiecīgajā laikā nav atļauts gulēt, tad šāda darbība tai neatļautā laikā ir uzskatāma par aizliegtu.

2006.gada 21.augusta Jēkabpils cietuma priekšnieka rīkojuma Nr.64 noteiktajā notiesāto dienas kārtībā, notiesātajiem nav paredzēta gulēšana dienas laikā (miegs ir no 23.00 līdz 07.00), līdz ar to tiesa secina, ka cietuma darbinieka prasība pieteicējam „negulēt dienas laikā" ir pamatota un likumīga.

Pieteicējs lietā nav iesniedzis nevienu pierādījumu, kas objektīvi pierādītu to, ka pieteicēja veselības stāvoklis 2006.gada 6.oktobrī bija tik slikts, ka viņam bija nepieciešams apgulties. Līdz ar to tiesa uzskata, ka cietuma administrācijas darbinieku prasība negulēt dienas laikā un uzturēt savu guļamvietu atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam ir tiesiska un pamatota.

[18] Tiesa kā nepamatotu vērtē pieteicēja argumentu, ka Ieslodzījuma vietu pārvaldes atbildē, kuru ir parakstījis *V.T.*, ir teikts, ka, ja ieslodzītais atrodas savā guļamvietā, ir apģērbts un ir piestiprināta vizītkarte – viņš nav disciplināri sodāms.

Tiesa, vērtējot iestādes faktisko rīcību, pārbauda vai iestāde rīkojusies saskaņā ar materiālajām un procesuālajām tiesību normām.

[19] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums nav pamatots. Jēkabpils cietuma administrācijas lēmums, piemērojot pieteicējam disciplinārsodu un ievietojot soda izolatorā uz 10 diennaktīm laika posmā no 2006.gada 6.oktobra līdz 2006.gada 16.oktobrim, atzīstams par tiesisku, bet pieteikums noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289. - 291.pantu Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *S.D.* pieteikumu par Jēkabpils cietuma administrācijas lēmumu, piemērojot pieteicējam disciplinārsodu un ievietojot soda izolatorā uz 10 diennaktīm laika posmā no 2006.gada 6.oktobra līdz 2006.gada 16.oktobrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis (paraksts) S.Linkevičs

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnesis_____S.Linkevičs
Rēzeknē, 2009.gada 30.martā.